

РЕФЕРАТ

Концевая В.В., Воронцова Е.В. Теоретические аспекты понятия транзакционных расходов. // В.В. Концевая, Е.В. Воронцова //Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

В статье предложено единую классификационную сетку понятия «транзакционные расходы», которая позволяет учитывать двустороннюю связь «транзакционные расходы – эффективность деятельности предприятия».

Цель работы – определение транзакционных расходов предприятия в действующей системе бизнес-планирования и их минимизация.

Объект исследования – транзакционные расходы предприятия.

В зависимости от обстоятельств взаимодействия индивидов, предприятий, организаций, государства могут осуществляться различного типа транзакции, которым будут соответствовать свои расходы, связанные с подготовкой, реализацией этих действий. Эти расходы называются транзакционными расходами и их необходимо выделять из общих затрат деятельности как на уровне отдельных субъектов хозяйствования, так и страны в целом. На экономические процессы влияет ускорение научно-технического прогресса, специализация и глобализация экономического пространства, что приводит к увеличению транзакционных расходов. На микроуровне это выражается в увеличении доли транзакционных расходов в структуре затрат предприятия.

Соответствующие органы должны контролировать формирование этих расходов и способствовать их снижению через различные механизмы: интеграцию, кооперацию, усовершенствования законодательства, создания благоприятного климата в стране для ведения бизнеса. Это обеспечит экономическую эффективность сделок, повышения экономической эффективности и конкурентоспособности экономики страны.

Учет транзакционных расходов позволяет по-другому взглянуть на структуру его расходов и этот вид затрат как на объект управления, целью которого является их уменьшения, знание источников возникновения, прогнозирования и учета при принятии целого ряда управленческих решений.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: КОНКУРЕНТНАЯ БОРЬБА, ТРАНСАКЦИОННЫЕ РАСХОДЫ, УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ.

УДК 338.47

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМНИХ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНИХ КЛАСТЕРІВ

Концева В.В., кандидат економічних наук
Хоменко І.О., кандидат економічних наук

Постановка проблеми.

Сучасні підприємства функціонують на ринку, що є достатньо складним середовищем. Кількість підприємств в Україні збільшується, зростає інтерес до нових виробничих систем таких як кластери. Транспортні об'єднання форм кластерів характеризуються багатьма взаємозв'язками, а всі зв'язки, як правило, системні. У будь-яком випадку сталий розвиток кластера це розвиток системи, а тому вивчення протиріч, зв'язків та розвитку кластерів набуває особливої актуальності.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Теоретичні аспекти формування, функціонування та розвитку кластерів в умовах ринку визначені такими вченими як Войнаренко М.П., Паламарчук О.М., Портер М.Е., Провізна В.Г., Соколенко С.І., Стеченко Д.М. та ін.. Розробки теоретико-методологічного та аналітичного характеру щодо філософських основ системного підходу викладені у працях Садовського В.Н., Кустовської О.В., Урманцева Ю.А., Умова А.И., Гур'янова А.Б. та ін.

Метою статті є узагальнення наукових досліджень та структурно-функціональний аналіз системних закономірностей розвитку транспортних кластерів.

Виклад основного матеріалу.

Головною метою функціонування кластерів на ринку перевезень є забезпечення безперервного та сталого розвитку кластерів, що здійснюється через перехід на нові види транспортних послуг, оновлення рухомого складу, формування ефективної маркетингової стратегії, впровадження інновацій та ін. Нині в управлінні кластерами спостерігається тенденція до розвитку управлінських ресурсів, під-

вищення їх кваліфікації, ділової репутації, професіоналізму. Адже від розробки і реалізації стратегічних рішень керівників і фахівців управління залежить майбутній розвиток кластера як складної системи.

Системними характеристиками кластерів є суттєві параметри, що визначають їх функціонування в якості систем. Всі ці параметри можна поділити на три основні групи: системоутворюючі, системоформуючі та системообумовлюючі (рис.1). Виділення таких груп визначається складністю структури кластера та зовнішніх впливів на організацію їх роботи.

Протиріччя є визначальними при формуванні кластерів та визначають їх основні характеристики. Важливою системоутворюючою характеристикою є взаємодія протиріч, цілей та зовнішнього середовища. Цілі визначають напрямки діяльності кластерів та орієнтуються на досягнення кінцевих результатів. Взагалі кластер – це система, що має декілька напрямків діяльності. Тактика та стратегія сталого розвитку транспортних кластерів спрямованість на задоволення попиту на перевезення, розв'язання протиріч на ринку складає основу всіх системних явищ, визначає підприємства, що входять до певних кластерів, їх структуру, організаційно-економічні механізми і процеси розвитку. Окреслення ключового значення даної закономірності для кластерів і визначення її при розробці всіх системних теоретико-методологічних основ є однією з головних умов проведення досліджень. При цьому не потрібно зменшувати ролі структурних характеристик, адже кластер як система – це сукупність взаємодіючих елементів [1].

Іншою системною закономірністю кластерів є багатовимірність системи і кожного з базисних системних параметрів. Багатомірність ознаки "актуальні протиріччя" виявляється в декількох аспектах: протиріччя мають фрактальну структуру, тобто утворюються взаємодією безлічі факторів і аспектів; важливо враховувати і другорядні ознаки, що істотно впливають на характер розвитку і форми розв'язку цих протиріч; протиріччя, що діють на певній стадії розвитку кластера мають свої джерела на інших стадіях; не одне протиріччя, а множина взаємодіючих протиріч лежать в основі розвитку кластерів як складних систем.

Багатомірність ринку перевезень також має безліч аспектів. До них відносять ресурсно-обмінний, пов'язаний з функцією ринку як постачальника ресурсів і споживачів кластера. Інший пов'язаний з неоднорідністю ринку, складними процесами взаємодії його підсистем, відносинами кооперації, конкуренції, синергичних процесів і т.п. Крім того, це безліч суперечностей, що визначають етапи функціонування і розвитку системи. Якість перевезень, в першу чергу, формується на основі ринкових потреб. Взагалі однією із особливостей багатомірності є створення нових характеристик кластера, на основі взаємодії із іншими системами.

Рисунок 1. – Схема структурно-функціонального аналізу транспортних кластерів

Структура кластерів залежить від системних характеристик, їх взаємозв'язків та функціональних властивостей. Після проведених досліджень доведено взаємозв'язок між рівнем соціально-економічного розвитку і структурою кластерів. Все більше науковців схиляються до думки, що причини структурних трансформацій пов'язані не тільки з матеріальними, але і з трудовим потенціалом і соціальними чинниками розвитку. Суть структурних трансформацій кластерів і механізмів їх реалізації надає можливість пошуку найбільш ефективних напрямів сталого розвитку в умовах зростаючої конкуренції на ринку перевезень та процесів глобалізації.

Аналіз фрактальності структури транспортних кластерів потребує комплексного системного підходу, що дозволить розкрити складні багатоаспектні взаємозв'язки між динамікою інвестицій, змін масштабів, напрямків та ринків перевезень, економічного зростання, а також запропонувати систему методів, направлених на покращення їх конкурентоспроможності. Саме цей чинник має пріоритетне значення, адже залежить від конкурентноздатної структури.

Сутність фрактальної структури кластерів потенційно орієнтує їх на конкурентний напрямок трансформацій. Взагалі, кожна із підсистем в даній цілісній єдиній структурі кластера певною мірою є центром ефекту синергії, що виникає за рахунок інновацій, конкуренції, впливу одне на одного транспортних підприємств. Адже безмовно процес розвитку кластерів направлений на комплексне вдосконалення всіх структурних складових і їх окремих елементів. Відповідно до загальноновизнаних в світовому господарстві імператив: як початкова фаза позитивних структурних змін кластера слід розглядати наукові, технічні і організаційно-управлінські інновації. Цей напрямок розвитку структури кластера як багатоскладової системи відповідає актуальним завданням трансформації національної економіки.

В цілому системні закономірності, що характеризують взаємозв'язок трансформації структури і динаміки кластерів визначає закон системних перетворень, сформульований Ю.А. Урманцевим [2]. Згідно цього закону об'єкт-система в рамках системи об'єктів одного і того ж роду переходить: в себе за допомогою тотожного перетворення; в інші об'єкти-системи – за допомогою таких перетворень або змін у структурі, що базуються на основі кількості, якості, відносин або окремо скомпонованих таких змін. Вивчення закону системних перетворень показує необхідність суттєвого розширення і збагачення загальної теорії розвитку кластерів. Іншою фундаментальною системною закономірністю структури кластера є відображення еволюції та стадій життєвого циклу кластера.

Трансформація системи як результат розвитку кластера супроводжується ускладненням взаємозв'язків всередині кластера, вдосконаленням форм організації перевізного процесу. Зміна структури відбувається під впливом підвищення якості перевезень, функціонування ефективних організаційних форм та механізмів, що забезпечують повне використання наявного потенціалу кластерів та дозволяють ефективніше розв'язувати актуальні протиріччя.

Виокремлюючи закономірності розвитку транспортних кластерів можна виділити взаємозв'язок життєвого циклу на різних рівнях, ритмічність, альтернативність, циклічність багатьох процесів, прояв специфіки галузі, що в цілому впливають на структуру кластера. Розвиток як цілісна і направлена зміна параметрів кластера включає більш тісні інтеграційні процеси між транспортними підприємствами, трансформацію різних форм співпраці.

Висновки.

На нашу думку, зовнішнє регулювання, яке необхідне для переходу кластерів до вищого рівня розвитку, повинно виключати непотрібні матеріальні витрати та невиправдані соціальні наслідки. Структурні трансформації кластерів повинні мати тільки позитивні результати. При цьому нова структура кластерів, що, як правило, не має аналогів, враховує особливості регіонального розвитку, об'єктивно повинна формуватися на фоні посилення інвестиційної активності.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Берталанфи Л.фон. Общая теория систем: критический обзор // Исследования по общей теории систем. М.: Прогресс, 1969. – С. 23 – 82.
2. Тюхтин В.С. Система. Симметрия. Гармония / Под ред. В.С. Тюхтина, Ю.А. Урманцева. – М.: Мысль, 1988. – 318 с.
3. Гвишиани Д.М. Природа моделей и модели природы/ Под ред. Гвишиани Д.М., Новика И.Б., Пегова. С.А.– М.: Мысль, 1986.–270 с.
4. Садовский В.Н. Проблемы философского обоснования системных исследований / В.Н. Садовский // Системные исследования. Методологические проблемы. Ежегодник 1984.–М.: Наука, 1984.– С. 32-51.
5. Садовский В.Н. Основания общей теории систем: логико-методологический анализ./ В.Н. Садовский. – М.: Наука, 1974. – 280с.

6. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем/ А.И. Уемов. – М.: Мысль, 1978. – 272 с.

7. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій / О.В.Кустовська. – Т. : Екон. думка, 2005. –124 с.

8. Гур'янов А.Б. Системний підхід до стратегічного управління підприємством/ А.Б. Гур'янов, О.А Гришко // Економіка підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. –2011. – № 34.– С. 274-277.

РЕФЕРАТ

Концева В.В., Хоменко І.О. Системно-діалектичний підхід до аналізу транспортних кластерів. / Валентина Володимирівна Концева, Інна Олександрівна Хоменко // Вісник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 26.

В даній статті розглянуто структурно-функціональний аналіз системних закономірностей розвитку транспортних кластерів, структурованість, їх стійкість, загальні закономірності та тенденції їх функціонування.

Об'єкт дослідження – організація та управління виробничо-господарською діяльністю транспортних кластерів.

Мета роботи – узагальнення наукових досліджень та структурно-функціональний аналіз системних закономірностей розвитку транспортних кластерів.

Методи дослідження – теоретичні та емпіричні методи пізнання, аналіз і синтез.

Системними характеристиками кластерів є суттєві параметри, що визначають їх функціонування в якості систем. Всі ці параметри можна поділити на три основні групи: системоутворюючі, системоформуючі та системообумовлюючі. Виділення таких груп визначається складністю структури кластера та зовнішніх впливів на організацію їх роботи.

Протиріччя є визначальними при формуванні кластерів та визначають їх основні характеристики.

Важливою системоутворюючою характеристикою є взаємодія протиріч, цілей та зовнішнього середовища. Цілі визначають напрямки діяльності кластерів та орієнтуються на досягнення кінцевих результатів. Взагалі кластер – це система, що має декілька напрямків діяльності. Тактика та стратегія сталого розвитку транспортних кластерів спрямованість на задоволення попиту на перевезення, розв'язання протиріч на ринку складає основу всіх системних явищ, визначає підприємства, що входять до певних кластерів, їх структуру, організаційно-економічні механізми і процеси розвитку. Окреслення ключового значення даної закономірності для кластерів і визначення її при розробці всіх системних теоретико-методологічних основ є однією з головних умов проведення досліджень. При цьому не потрібно зменшувати ролі структурних характеристик, адже кластер як система – це сукупність взаємодіючих елементів.

Іншою системною закономірністю кластерів є багатовимірність системи і кожного з базисних системних параметрів. Багатомірність ознаки "актуальні протиріччя" виявляється в декількох аспектах: протиріччя мають фрактальну структуру, тобто утворюються взаємодією безлічі факторів і аспектів; важливо враховувати і другорядні ознаки, що істотно впливають на характер розвитку і форми розв'язку цих протиріч; протиріччя, що діють на певній стадії розвитку кластера мають свої джерела на інших стадіях; не одне протиріччя, а множина взаємодіючих протиріч лежать в основі розвитку кластерів як складних систем.

Результати статті можуть застосовуватись для продовження теоретико-методологічних досліджень основних положень системного підходу, розв'язку нових і маловивчених проблем функціонування транспортних кластерів як систем.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – структурно-функціональний аналіз системних закономірностей розвитку транспортних кластерів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ, СИСТЕМНИЙ ПІДХІД, КЛАСТЕР, ТРАНСПОРТНІ ПІДПРИЄМСТВА.

ABSTRACT

Kontseva V.V, Khomenko I.O. System dialectical approach to the analysis of transport clusters. / Valendina Volodimirivna Kontseva, Inna Oleksandrivna Khomenko // Visnyk NTU. – K.: NTU. – 2012. – Vol. 26.

The paper proposed the structurally functional analysis of conformities of the systems to the law of development of transport clusters, structured, their firmness, general conformities to the law and tendencies of their functioning, is considered in this article.

Object of study – organization and management of transport clusters virobniche-gospodarskoy activity.

Purpose – to generalization of scientific researches and structurally functional analysis of conformities of the systems to the law of development of transport clusters.

Method study – theoretical and empiric methods of cognition, analysis and synthesis.

Descriptions of the systems of clusters are substantial parameters which determine their functioning in quality the systems. All these parameters can be divided into three basic groups: sistemoutvoryuyuchi, sistemoformyuchi and sistemoobumovlyuyuchi. The selection of such groups is determined complication of structure of cluster and external influences on organization of their work.

Contradictions determine at forming of clusters and determine their basic descriptions. Important istemoutvoryuyucheyu description is co-operation of contradictions, aims and external environment. Aims determine directions of activity of clusters and oriented on achieving eventual results. In general a cluster is the system which has a few directions of activity. Tactic and strategy of steady development of transport clusters an orientation on satisfaction of demand on transportation, decision of contradictions at the market makes basis of all phenomena of the systems, determines enterprises which are included in certain clusters, their structure, organizationally economic mechanisms and processes of development. Outlining of key value of this conformity to the law for clusters and determination of her at development of all ôâîðâòèèî-methodological bases of the systems is one of main terms of conducting of researches. Thus it is not needed to diminish the role of structural descriptions, in fact cluster as a system is an aggregate of interactive lements.

Other system conformity to the law of clusters is multidimensionality of the system and each of parameters of the systems of bases. The multidimensionality of sign is "actual contradictions" appears in a few aspects: contradictions have a fractal structure, that appear co-operation of great number of factors and aspects; it is important to take into account second-rate signs which substantially influence on character of development and form of decision of these contradictions; contradictions which operate on the certain stage of development of cluster have the sources on other stages; one not contradiction, but plural of interactive contradictions, lie in basis of development of clusters as difficult systems.

The results of the article can be used for continuation of methodological researches of substantive rovisions of approach of the systems, working out new and insufficiently known problems of functioning of transport clusters as systems.

Forecast assumptions about the object of study – to development of research object are a structurally functional analysis of conformities of the systems to the law of development of transport clusters.

KEYWORDS: STRUCTURALLY FUNCTIONAL ANALYSIS, APPROACH of SYSTEMS, CLUSTER, TRANSPORT ENTERPRISES.

РЕФЕРАТ

Концева В.В., Хоменко И.О. Системно диалектический подход к анализу транспортных кластеров. / Валентина Владимировна Концевая, Инна Александровна Хоменко // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

В данной статье рассмотрен структурно функциональный анализ системных закономерностей развития транспортных кластеров, структурированность, их стойкость, общие закономерности и тенденции их функционирования.

Объект исследования – организация и управление производственно-хозяйственной деятельностью транспортных кластеров.

Цель работы – обобщение научных исследований и структурно функциональный анализ системных закономерностей развития транспортных кластеров.

Методы исследования – теоретические и эмпирические методы познания, анализ и синтез.

Системными характеристиками кластеров являются существенные параметры, которые определяют их функционирование в качестве систем. Все эти параметры можно разделить на три основных группы: системообразующие, системоформирующие и системообуславливающие. Выделение таких групп определяется сложностью структуры кластера и внешних влияний на организацию их работы.

Противоречия определяют при формировании кластеров и определяют их основные характеристики. Важной системообразующей характеристикой является взаимодействие противоречий, целей и внешней среды. Цели определяют направления деятельности кластеров и ориентируются на достижение конечных результатов. Вообще кластер – это система, которая имеет несколько направлений деятельности. Тактика и стратегия устойчивого развития транспортных кластеров направлен-

ність на удовлетворення спроста на перевозку, рішення протироречий на ринку складає основу всіх системних явлєний, визначає прїдприємця, котрі входять в визначені кластери, їх структуру, організаційно економічні механізми і процеси розвитку. Очерчування ключового значення даної закономірності для кластерів і визначення її при розробці всіх системних теоретико-методологічних основ явлєється одним з головних умов проведення досліджень. При цьому не потрібно зменшувати ролі структурних характеристик, вєдь кластер як система – це сукупність взаємодіючих елементів.

Другою системною закономірністю кластерів явлєється багатовимірність системи і кожного з базисних системних параметрів. Багатовимірність признака "актуальні протироречія" оказується в декількох аспектах: протироречія мають фрактальну структуру, то єть образуються взаємодією множини факторів і аспектів; важно учитувати і второстепенні признаки, котрі суцєствєнно впливають на характер розвитку і форми рішення цих протироречий; протироречія, котрі діють на визначеній стадії розвитку кластера мають свої джерела на інших стадіях; не одне протироречє, а багатовимірне число взаємодіючих протироречий лежать в основі розвитку кластерів як складних систем.

Результати статті можуть застосовуватися для продовження теоретико-методологічних досліджень основних положень системного підходу, рішення нових і малоизучених проблем функціонування транспортних кластерів як систем.

Прогнозні передположення стосовно розвитку об'єкта дослідження – структурно функціональний аналіз системних закономірностей розвитку транспортних кластерів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: СТРУКТУРНО ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ, СИСТЕМНИЙ ПОДХОД, КЛАСТЕР, ТРАНСПОРТНІ ПРІДПРИЄМЦТВА.

УДК [334.012.34:351.863] (075)

УМОВИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Копитко М.І., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Упродовж тривалого часу вітчизняним промисловим підприємствам не вдається налагодити ефективну діяльність, залучити у необхідній кількості інвестиції, організувати ефективну систему економічної безпеки через проблеми у вітчизняному бізнес-середовищі. Є низка факторів, що протидіють досягненню цілей підприємствами, серед них: рівень корумпованості, проблеми у сфері державного контролю, інвестиційної діяльності тощо. Тому дослідження потребують слабкі сторони в умовах ведення вітчизняного бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Умови ведення бізнесу та інвестиційна привабливість України, фактори, що їх визначають і впливають як з негативної, так і з позитивної точки зору, досліджувалися значною кількістю науковців, але особливого дослідження потребує вплив зазначених факторів на рівень економічної безпеки вітчизняних промислових підприємств.

Цілі статті: дослідити вплив умов вітчизняного бізнес-середовища на рівень економічної безпеки промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу. Після здобуття Україною незалежності постало питання налагодження умов ведення бізнесу у ринковій економіці. Але, незважаючи на двадцятирічний період, упродовж якого прикладалися зусилля для підвищення показників у цій сфері, значного успіху досягти Україні не вдалося. Так, за даними [1], у рейтингу країн за індексом легкості ведення бізнесу Україна у 2009 р. займала 145 місце, у 2010 р. – 142, у 2011 – 145 місце. Навіть, серед країн з перехідною економікою (Болгарія, Грузія, Киргизстан, Вірменія, Азербайджан), показники України у 2010-2011 рр. є невтішними (рис. 1) [2, с. 22].

Щороку позиція України, замість того, щоб покращуватися, – погіршується, наприклад, протягом 2009-2011 рр. погіршилося значення Глобального індексу конкурентоспроможності і Україна опинилася на 89 місці за цим рейтингом (у 2009 р. – 82 місце); а за Індексом економічної свободи з 162 місця у 2009 р. опустилася на 164 місце у 2011 р.